

FF UK v Praze, katedra psychologie
Posudek oponenta na diplomovou práci

Autora práce: Ondřej Novák
Název práce: Vyvolávání afektivních stavů prostřednictvím obrazového a audiovizuálního materiálu: Srovnávací studie.

Oponent: Jiří Lukavský, Ph.D.

Předložená diplomová práce se zabývá metodami elicitace emocí v experimentálním výzkumu. **Cílem** práce bylo dle autora srovnat dvě časté metody (prezentaci fotografií/filmových klipů) na úrovni prožitkové, behaviorální a fyziologické. Záměr práce hodnotím jako zajímavý a potenciálně metodologicky **přínosný**.

Po **formální stránce** předložená práce obsahuje 80 stran textu a k tomu 45 stran literatury. Autor odkazuje na přibližně 450 zdrojů, převážně zahraničních. Teoretická část práce je rozdělena do čtyř kapitol; empirická se skládá rovněž ze čtyř kapitol, je výrazně kratší (20 stran).

V **teoretické části** autor nejprve stručně představuje aktuální stav výzkumu emocí. Druhá kapitola popisuje metody pro experimentální vyvolávání emocí. Autor prochází řadu používaných metod a hodnotí jejich vlastnosti. Ve třetí kapitole se podrobněji zabývá metodami, které jsou později zkoumány v empirické části (prezentaci fotografií/filmových klipů). Poslední kapitola teoretické části představuje fyziologické techniky používané ve výzkumu emocí.

Za nejzajímavější část považuji srovnání jednotlivých metod (kapitola 2). Výrazným rysem práce je množství citací. Autor je používá správně, ale práce místy působí jako souhrn střípků, kterými autor dokumentuje drobnosti, které ale nejsou v centru tématu práce¹. Jinými slovy, práce jde příliš do šířky a textu by pomohla větší snaha o strukturaci sdělení a integrování externích zdrojů. Místy působí rušivě autorův neformální sloh. Celkově je v práci malé množství překlepů, text ale měl být ještě překontrolován (2x „např. odkaz“, s.81).

V **empirické části** autor srovnává na souboru N=131 subjektivní hodnocení a fyziologické změny při prezentaci 4 sad podnětů (positivní/negativní × fotografie/klipy). Popisovaný výzkum je založen na analýze dat získaných v rámci většího projektu (což nepovažuji za problém). Hlavním zjištěním je, že pozitivně laděné obrázky se ukázaly jako nejslabší podnět. Poslední, osmou kapitolou práce je diskuze výsledků.

Celkově mohl být výzkum popsán podrobněji. Některé potenciálně důležité informace chybí (bylo potřeba vyřazovat artefakty, „v průměru 4% (s.76)“, jak se lišily jednotlivé metody, jak to ovlivnilo počty ve statických srovnáních?). Kolik lidí znalo filmy? Výsledky by bylo vhodné

¹ Například na s.61 je citována konferenční přednáška Chammat at al. (2011). Citace se týká věty „Fyzikální vlastnosti obrázků mohou ovlivnit rané fáze zpracovávání vizuální informace“, která nezní příliš informativně a pokud by to text vyžadoval, dalo by se najít víc obecnějších zdrojů.

prezentovat souhrnně (například tabulkou, místo popisů v textu, s.78). V jakých jednotkách byla fyziologická data (a grafy na s.84)? Až v diskuzi se dozvíme o vlivu neutrálních bloků (pauzy) na reakce v experimentálních blocích – podobná tvrzení by bylo vhodné ukázat v datech pokud ne statistickými testy tak alespoň pomocí popisné statistiky (Jaký průběh měla měření v neutrálních blocích? Lišily se jednotlivé přestávky? Lišila se první přestávka a další přestávky, kdy již účastníci měly představu o jejím trvání?). Autor vypočítává 48 testovaných hypotéz (vlastně 24×2), ale uvádí i vliv pohlaví, které v seznamu chybí. Není uvedeno, jak bylo statisticky ošetřeno paralelní testování mnoha hypotéz. Autor zobecňuje výsledky a tvrdí „že na obecné úrovni jsou filmy účinnější metodou pro vyvolávání afektivních stavů než obrázky, přestože u negativních podnětů mohou být dopady elicitace srovnatelné (s.90).“ Toto tvrzení sice shrnuje získané výsledky, ale v diskuzi by bylo vhodné připomenout, že přes velký soubor účastníků bylo podnětů velmi málo (od každé kombinace jen jedno měření) – co když už na začátku tyto konkrétní obrázky byly horší než tento konkrétní film? Je mi jasné, že takto velký projekt měl jiné hypotézy a design experimentu nemohl odrážet optimální podmínky pro položenou otázku, ale to by mělo být reflektováno v diskuzi.

Celkově se jedná o zajímavou práci. Autor prokázal orientaci v moderní literatuře o výzkumu emocí a metodách jejich měření. Přes řadu výhrad k empirické části je provedený výzkum smysluplný, dobře vyhodnocený a autor jej zasazuje do dosavadních poznatků.

Předloženou práci hodnotím **velmi dobře** a **doporučuji k obhajobě**.

V Praze dne 23.8.2016

Jiří Lukavský